

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

20 липня 2016 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 1478/дп-16

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі:

головуючого – Устименко В.Є.,

членів Комісії: Бутенка В.І., Василенка А.В., Заріцької А.О., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Мішина М.І., Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Шиловой Т.С.,

розглянувши питання про відкриття дисциплінарної справи стосовно судді окружного адміністративного суду міста Києва Погрібніченка Ігоря Миколайовича за зверненнями Міністра юстиції України Петренка П.Д., заступника Міністра юстиції України Янчука А.В., Всеукраїнського об'єднання «Свобода», народних депутатів України VIII скликання Алексеєва І.С., Помазанова А.В., Сторожука Д.А.,

встановила:

У березні та квітні 2015 року до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі - Комісія) надійшли скарги Міністра юстиції України Петренка П.Д., заступника Міністра юстиції України Янчука А.В., Всеукраїнського об'єднання «Свобода», народних депутатів України VIII скликання Алексеєва І.С., Помазанова А.В., Сторожука Д.А. щодо поведінки судді окружного адміністративного суду міста Києва Погрібніченка І.М.

Зі змісту звернень убачається, що у провадженні судді окружного адміністративного суду міста Києва Кузьменка В.А. перебувала адміністративна справа № 826/9751/14 за позовом Міністра юстиції України, державної реєстраційної служби України, треті особи: Служба безпеки України, Всеукраїнське об'єднання «Свобода», Радикальна партія Олега Ляшка, Громадська організація «Воля-Громада-Козацтво», Українська республіканська партія, за участі Генеральної прокуратури України до Комуністичної партії України, про заборону політичної партії (далі - Справа про заборону Комуністичної партії).

Зокрема, заявники вказали, що ухвалою судді Кузьменка А.В. від 18 лютого 2015 року задоволено його заяву про самовідвід. Іншою ухвалою судді Кузьменка А.В. від 18 лютого 2015 року із урахуванням колективної заяви про самовідвід складу суддів окружного адміністративного суду міста Києва (зокрема і судді Погрібніченка І.М.), які були присутні на робочому місці 18 лютого 2015 року, та неможливістю у зв'язку з цим утворити станом на 18 лютого

2015 року новий склад суду в окружному адміністративному суді міста Києва Справу про заборону Комуністичної партії передано на розгляд до Київського окружного адміністративного суду.

На думку заявників, судді окружного адміністративного суду міста Києва, які підписали колективну заяву про самовідвід, самоусунулись від виконання покладених на них чинним законодавством обов'язків та допустили істотні порушення норм процесуального права, а саме порушення правил щодо відводу (самовідводу).

Заявники зазначили, що у зв'язку із неправомірною поведінкою суддів окружного адміністративного суду міста Києва Справу про заборону Комуністичної партії, адміністративний позов у якій було подано ще 08 липня 2014 року, передано на розгляд до іншого суду, а тому її розгляд у строки, встановлені чинним процесуальним законодавством України є неможливим. Водночас Комуністична партія України продовжує свою діяльність на території України.

Тому навмисне затягування розгляду справи суддями окружного адміністративного суду міста Києва може свідчити про їх зацікавленість у продовженні діяльності КПУ на території України, що у свою чергу викликає сумнів у їх об'єктивності, неупередженості та незалежності.

Із урахуванням викладених обставин Міністерство юстиції України просить Комісію відкрити дисциплінарну справу стосовно судді окружного адміністративного суду міста Києва Кузьменка В.А. та інших суддів цього суду, які підписали колективну заяву про самовідвід у Справі про заборону Комуністичної партії (зокрема і судді Погрібніченка І.М.) та притягнути їх до дисциплінарної відповідальності.

Міністерство юстиції України також просить Комісію направити рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення вказаних суддів із займаних посад в окружному адміністративному суді міста Києва.

Відповідно до статті 86 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» членом Комісії Мішиним М.І. проведено перевірку викладених у скаргах обставин.

Розглянувши матеріали перевірки, заслухавши доповідача, Комісія дійшла висновку, що у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді окружного адміністративного суду міста Києва Погрібніченка І.М. необхідно відмовити з таких підстав.

Перевіркою встановлено, що у лютому 2015 року до Комісії надійшла скарга Міністра юстиції України Петренка П.Д. щодо неправомірної поведінки судді окружного адміністративного суду міста Києва Кузьменка В.А. під час розгляду ним Справи про заборону Комуністичної партії, а також інших суддів (без уточнення їх прізвищ), якими 18 лютого 2015 року було підписано колективну заяву про самовідвід складу суддів у вказаній справі.

Відповідно до вимог статті 86 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (у редакції 2010 року) Комісією розпочато процедуру розгляду вказаного звернення у порядку дисциплінарного провадження № 8вк-1355/15.

У березні 2015 року Міністерством юстиції України в доповнення до раніше

поданої скарги щодо неправомірних дій суддів окружного адміністративного суду міста Києва було подано ще дві скарги з копіями процесуальних документів у Справі про заборону Комуністичної партії.

В одній із скарг Міністерством юстиції України було зазначено прізвища суддів окружного адміністративного суду міста Києва, які підписали колективну заяву про самовідвід, а саме: Аблов Є.В., Амельохін В.В., Арсірій Р.О., Вовк П.В., Гарник К.Ю., Данилишин В.М., Добрівська Н.А., Добрянська Я.І., Іщук І.О., Кармазін О.А., Катющенко В.П., Качур І.А., Клочкова Н.В., Кобилянський К.М., Кротюк О.В., Кузьменко В.А., Літвінова А.В., Мазур А.С., Погрібніченко І.М., Санін Б.В., Скочок Т.О., Шулежко В.П. та порушено питання про притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.

08 квітня 2015 року Комісія прийняла рішення про роз'єднання дисциплінарного провадження № 8вк-1355/15 стосовно кожного судді окружного адміністративного суду міста Києва в окремі дисциплінарні провадження. Зокрема, дисциплінарне провадження стосовно судді Погрібніченка І.М. було зареєстровано за № 8вк-3032/15.

28 березня 2015 року набрав чинності Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд» (далі - Закон) від 12 лютого 2015 року № 192-VIII, яким Закон України «Про судоустрій і статус суддів» викладено у новій редакції. Відповідно до пункту 8 розділу II цього Закону (Прикінцеві та перехідні положення) заяви та скарги, подані до набрання чинності цим Законом, а також дисциплінарні провадження щодо суддів, розпочаті до набрання чинності цим Законом, здійснюються відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції, що діяла на момент подачі відповідної заяви (скарги), відкриття відповідного дисциплінарного провадження.

Скаргу щодо неправомірної поведінки судді окружного адміністративного суду міста Києва Кузьменка В.А. та інших суддів цього ж суду Міністерством юстиції України було подано до Комісії у лютому 2015 року.

Ураховуючи наведене, дисциплінарні провадження стосовно суддів (зокрема і судді Погрібніченка І.М.) мають здійснюватися за Законом України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2010 року.

Як убачається зі змісту звернень та матеріалів, долучених до них, у липні 2014 року Міністерство юстиції України та Державна реєстраційна служба України звернулись до окружного адміністративного суду міста Києва з адміністративним позовом до Комуністичної партії України, в якому просили заборонити діяльність КПУ, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 05 жовтня 1993 року (свідоцтво № 505).

Ухвалами окружного адміністративного суду міста Києва від 11 липня 2014 року відкрито провадження у Справі про заборону Комуністичної партії, а від 24 липня 2014 року залучено до участі у справі як третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивачів Службу безпеки України, Всеукраїнське об'єднання «Свобода», Радикальну Партію Олега Ляшка, Громадську організацію «Воля-Громада-Козацтво», Українську республіканську партію, ОСОБА_1.

У жовтні 2014 року на підставі пункту 3.1.11 Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженого рішенням Ради суддів України

від 26 листопада 2010 року № 30, Справу про заборону Комуністичної партії передано на розгляд судді Кузьменку В.А.

16-17 лютого 2015 року у приміщенні окружного адміністративного суду міста Києва співробітниками прокуратури міста Києва та міліції на підставі ухвали Шевченківського районного суду міста Чернівці від 14 лютого 2015 року в межах кримінального провадження № НОМЕР_1 від 31 січня 2015 року стосовно суддів окружного адміністративного суду міста Києва за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених частиною першою статті 364, частиною першою статті 366 КК України було проведено обшук приміщень суду, включаючи кабінети окремих суддів та працівників апарату суду. При цьому посадовими особами прокуратури вилучались документи, матеріали судових справ, комп'ютерна та інша техніка.

Зокрема, об'єктом обшуку став робочий кабінет судді Кузьменка В.А. Як убачається з пояснень голови суду Вовка П.В., з кабінету судді Кузьменка В.А. було вилучено комп'ютерну техніку, де зберігалась інформація щодо Справи про заборону Комуністичної партії, яка на той момент розглядалась суддею Кузьменком В.А. по суті.

17 лютого 2015 року в окружному адміністративному суді міста Києва проведено збори суддів за результатами яких прийнято рішення:

- звернути увагу судді Кузьменка В.А. та решти суддів окружного адміністративного суду міста Києва на наявність підстав для самовідводу від розгляду Справи про заборону Комуністичної партії;

- доручити голові суду Вовку П.В. зробити від імені зборів суддів окружного адміністративного суду міста Києва заяву для ЗМІ щодо обставин проведення 16 лютого 2015 року неправомірного обшуку в приміщенні суду, направлено на здійснення тиску на суддів з метою вплинути на об'єктивність прийняття судом рішень за окремими резонансними справами, які перебувають на розгляді у суді, зокрема і Справи про заборону Комуністичної партії, яка розглядалась суддею Кузьменком В.А.;

- доручити голові суду Вовку П.В. підготувати звернення до Президента України, Ради суддів України, Ради суддів адміністративних судів України, Вищого адміністративного суду України, Парламентської асамблеї Ради Європи щодо ситуації, яка склалась у суді у зв'язку з проведенням 16-17 лютого 2015 року обшуком приміщень суду;

- доручити голові суду Вовку П.В. звернутись до Комісії щодо притягнення судді Шевченківського районного суду міста Чернівці Богдана С.І. (задовольнив клопотання слідчих про проведення обшуку в окружному адміністративному суді міста Києва) до дисциплінарної відповідальності та до Вищої ради юстиції щодо звільнення судді Богдана С.І. з посади судді за порушення присяги.

Підставою для прийняття такого рішення зборів суддів окружного адміністративного суду міста Києва, як убачається із пояснень судді Погрібніченка І.М. та решти суддів, став вчинюваний на суд тиск правоохоронними органами з метою впливу на об'єктивність прийняття судом рішення у Справі про заборону Комуністичної партії, розгляд якої здійснювався суддею Кузьменком В.А., робочий кабінет якого також став об'єктом неправомірного, на думку суддів, обшуку.

У судовому засіданні 18 лютого 2015 року суддею Кузьменком В.А. оголошено заяву про самовідвід від розгляду Справи про заборону Комуністичної партії, зі змісту якої убачається, що мотивами заявлення самовідводу став проведений 16-17 лютого 2015 року обшук приміщень суду, зокрема і робочого кабінету судді Кузьменка В.А.

У своїй заяві про самовідвід суддя Кузьменко В.А. зазначив, що при проведенні обшуку його робочого кабінету було вилучено адміністративні справи та робочий комп'ютер, на якому зберігались проекти рішень, матеріали та правові позиції, напрацьовані в ході розгляду адміністративних справ, зокрема і Справи про заборону Комуністичної партії. У зв'язку з цим у розпорядження органів прокуратури потрапила інформація, яка могла суттєво вплинути на хід розгляду справи.

На думку судді Кузьменка В.А., такі дії правоохоронних органів стосовно проведення обшуку та вилучення предметів є незаконними та такими, що спрямовані на втручання у процес здійснення правосуддя шляхом вчинення тиску на суддю.

У тому ж судовому засіданні суддею Кузьменком В.А. було оголошено колективну заяву про самовідвід складу суддів окружного адміністративного суду міста Києва (зокрема і судді Погрібніченка І.М.) за результатами розгляду якої, суддею Кузьменком В.А., постановлено ухвалу про передачу Справи про заборону Комуністичної партії на розгляд Київському окружному адміністративному суду.

Слід відзначити, що назва колективної заяви «Заява про самовідвід складу суддів» суперечить її змісту, оскільки з аналізу її тексту взагалі не вбачається, що судді, які її підписали заявили самовідвід від розгляду Справи про заборону Комуністичної партії. У тексті заяви, як було зазначено вище, йдеться про те, що судді звертають увагу судді Кузьменка В.А. лише на наявність підстав для самовідводу від розгляду Справи про заборону Комуністичної партії.

Частиною першою статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2010 року передбачено, що суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження у зв'язку з порушенням ним вимог щодо неупередженого розгляду справи, зокрема порушення правил відводу (самовідводу).

Виходячи з тлумачення зазначеної норми в контексті положень розділу VI Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (Дисциплінарна відповідальність судді), до передбаченої законом дисциплінарної відповідальності може бути притягнуто лише того суддю, який здійснював безпосередній розгляд відповідної справи, у даному випадку Справи про заборону Комуністичної партії.

Судді в Україні є незалежними та здійснюють правосуддя відповідно до закону, керуючись при цьому своїм внутрішнім переконанням.

Відповідно до положень Конституції України, незалежність і недоторканість суддів гарантується Конституцією і законами України. Вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється.

Так, Конституційний Суд України, рішення якого є обов'язковими до виконання, у рішенні від 01 грудня 2004 року № 19-рп (справа № 1-1/2004) зробив висновок, що положення частини другої статті 126 Конституції України «вплив на суддів у будь-який спосіб» треба розуміти і як заборону щодо суддів будь-яких дій

незалежно від форми їх прояву з боку державних органів, їх посадових осіб з метою перешкодити виконанню суддями професійних обов'язків.

Перевіркою встановлено, що Справа про заборону Комуністичної партії у провадженні судді Погрібніченка І.М. не перебувала, розгляду цієї справи він також не здійснював, тож був процесуально позбавлений можливості заявити самовідвід у розгляді вказаної справи.

Незважаючи на назву колективної заяви, а саме «Заява про самовідвід складу суддів», жоден із суддів, які її підписали, як вбачається з її змісту, самовідводу не заявляв, оскільки це повноваження лише того судді, який таку справу розглядає. Разом з тим цією колективною заявою судді повідомили головуючого суддю Кузьменка В.А. та висловили власну думку про наявність підстав з урахуванням ситуації, яка склалась у суді через проведення обшуку, та прийнятого рішення Зборів суду від 17 лютого 2015 року № 2.

Також варто зазначити, що Міністерство юстиції України, будучи однією зі сторін у справі (позивач), вважаючи, що суддями окружного адміністративного суду міста Києва було порушено правила відводу (самовідводу), ухвалу від 18 лютого 2015 року про передачу Справи про заборону Комуністичної партії до іншого адміністративного суду в апеляційному порядку не оскаржувало.

Як убачається із матеріалів дисциплінарного провадження, ухвала окружного адміністративного суду міста Києва від 18 лютого 2015 року була предметом апеляційного оскарження Комуністичною партією України, представники якої вісім разів подавали апеляційні скарги на вказане судові рішення, однак через деякий час зазначені апеляційні скарги були відкликані відповідачем до відкриття апеляційного провадження в порядку, встановленому КАС України, та відповідно повертались ухвалами суду апеляційної інстанції від 11 березня, 29 квітня, 06 липня, 31 серпня, 22 жовтня та 14 грудня 2015 року, 16 лютого, 26 квітня та 23 червня 2016 року.

На даний час ухвалу окружного адміністративного суду міста Києва від 18 лютого 2015 року так і не було переглянуто в апеляційному порядку у зв'язку з чим Справа про заборону Комуністичної партії перебуває у провадженні Київського окружного адміністративного суду та відповідно до ухвали судді Київського окружного адміністративного суду Кушнкової А.О. від 17 березня 2015 року прийнята до її провадження.

Відповідно до характеристики, наданої головою окружного адміністративного суду міста Києва, суддя Погрібніченко І.М. характеризується виключно позитивно, за час роботи на посаді судді зарекомендував себе кваліфікованим спеціалістом.

Отже, Комісією не встановлено порушення вимог процесуального закону з боку судді окружного адміністративного суду міста Києва Погрібніченка І.М., які б указували на те, що у діях судді вбачаються ознаки дисциплінарного проступку, визначеного статтею 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Підстави дисциплінарної відповідальності судді визначено статтею 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Оскільки в діях судді Погрібніченка І.М. не вбачається ознак дисциплінарного проступку, передбаченого статтею 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», підстави для відкриття дисциплінарної справи

стосовно нього відсутні.

Керуючись статтями 83-86, 91, 97 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2010 року, Комісія

вирішила:

відмовити у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді окружного адміністративного суду міста Києва Погрібніченка Ігоря Миколайовича за зверненнями Міністра юстиції України Петренка П.Д., заступника Міністра юстиції України Янчука А.В., Всеукраїнського об'єднання «Свобода», народних депутатів України VIII скликання Алексеєва І.С., Помазанова А.В., Сторожука Д.А.

Головуючий

В.Є. Устименко

Члени Комісії:

В.І. Бутенко

А.В. Василенко

А.О. Заріцька

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

Т.С. Шилова